

Handläggare
Lena Alksten
Telefon: 08-508 362 41

Till
Äldrenämnden
Den 23 april 2024

Betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9)

Svar på remiss från kommunstyrelsen KS 2024/292

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen gällande betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9) samt överlämnar det till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9).

Syftet är att stärka samarbetet och skapa bättre förutsättningar för sjuksköterskeutbildningen vilket i sin tur kan öka kapaciteten och kvaliteten på utbildningen. Samverkan mellan vård- och omsorgsgivare kring verksamhetsförlagd utbildning ger förutsättningar för en mer effektiv och kvalitativ utbildningsmiljö för blivande sjuksköterskor. Det gör att sjuksköterskorna är väl förberedda för arbete i äldreomsorgen.

Förvaltningen ställer sig bakom förslagen och lyfter betydelsen av samverkan mellan vårdgivare och högskola, en nationell handledarutbildning, IT-stöd för samordning av verksamhetsförlagd utbildning, samt ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9) för yttrande senast den 27 april 2024. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Skärholmens stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd och äldrenämnden.

Ärendet

Regeringen beslutade den 30 juni 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att, i egenskap av nationell samordnare, stödja universitet och högskolor, hälso- och sjukvård och vårdgivare i deras arbete att tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer av hög kvalitet i hälso- och sjukvården och samordna arbetet i landet.

Uppdraget var bland annat att på kort och lång sikt öka tillgången till platser där studenter i sjuksköterskeutbildningen kan genomföra verksamhetsförlagd utbildning. Målet var att skapa fler ändamålsenliga lärandemiljöer av hög kvalitet för sjuksköterskestudenter.

Ändamålsenliga lärandemiljöer skapar optimala förutsättningar för utbildning och lärande. Det är därför viktigt att studenterna får praktisk träning i äldreomsorgen. Detta förutsätter att det finns kompetenta och utbildade handledare och att verksamheten har rätt utrustning med relevant teknik och verktyg.

Inom sjuksköterskeutbildningen genomförs en betydande del av utbildningen i verksamhetsförlagd utbildning, VFU. Den kan ske inom särskilda boenden i äldreomsorgen, på vårdavdelningar, hälsocentraler eller andra vårdinrättningar. Studenterna behöver skapa balans mellan teoretisk kunskap och praktisk erfarenhet för att få möjlighet att utvecklas och förbereda sig för sitt framtida yrke som sjuksköterskor.

För att öka antalet platser för verksamhetsförlagd utbildning föreslår utredaren att samarbetet mellan universitet, kommuner och vårdgivare ska förbättras. Det är viktigt att få fram ändamålsenliga lärandemiljöer och öka kapaciteten för VFU. Det behövs även åtgärder för att skapa fler utbildningsplatser.

Stöd till forskning och utbildning är viktigt för att kunna öka antalet handledare på arbetsplatserna och lärare med vetenskaplig meritering. Genom att skapa fler kombinationstjänster kan man stärka kopplingen mellan utbildning och kliniskt arbete.

Ett nationellt avtal för vårdvetenskaplig utbildning, lärande och forskning, ett så kallat VULF-avtal har en stor betydelse i utredningen. Ett sådant avtal skulle tydliggöra att vårdgivare och lärosäten har ett gemensamt ansvar för att säkerställa en utformning och ett genomförande för en tillräcklig mängd platser för verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet. Avtalet är tänkt att ersätta de lokala avtal som finns i dag mellan kommuner och vårdgivare och ska ge incitament att mellan lärosäten ta emot studenter till vårdgivare som i dag inte gör det. Rätten till ersättning till enheterna som tar emot studenter ska regleras genom avtalet.

Med ett VULF-avtal förväntas lärosätena få en bättre tillgång till platser för verksamhetsförlagd utbildning av god kvalitet, med större möjligheter att hitta platser nära studentens studie- eller bostadsort och bättre villkor för studenter som genomför verksamhetsförlagd utbildning utanför studieorten.

Det ligger också ett förslag till ett nationellt IT-stöd för att hantera praktikplatserna. Det skulle synliggöra var det finns tillgängliga VFU-platser som inte används vilket kan bero på att de kan ligga långt från studieorten. I det fallet studenterna får för långt till sin praktikplats för att hinna resa fram och tillbaka samma dag kan i vissa fall VULF-avtalet bidra med ersättning för resa och övernattnig. IT-systemet ska även hantera uppföljning av den verksamhetsförlagda utbildningen för att följa upp studenternas utveckling.

De fördelar som framkommer är att fler utbildningsplatser i kommunen kan skapas om fler ändamålsenliga lärandemiljöer upprättas. När kommun och högskola samverkar kan kommunen dra nytta av den expertis som finns på högskolan. Samverkan kan gynna kommunen genom att sjuksköterskorna som examineras är välutbildade och väl rustade för arbete i kommunala verksamheter.

Utredningen presenterar ett förslag som innebär att upphandlingsmyndigheten ska få i uppdrag att ge stöd till kommuner och regioner vid upphandling av hälso- och sjukvård och omsorg. Det handlar om att sammanställa relevant statistik och att utarbeta goda avtalsmodeller och annan vägledning. Nationella vårdkompetensrådet bör vid behov stödja Upphandlingsmyndigheten i detta arbete.

För att förbättra förutsättningarna för god kvalitet i verksamhetsförlagd utbildning och underlätta för handledare och studenter föreslår utredaren att det nationella vårdkompetensrådet får ett uppdrag att utveckla en generisk, modulbaserad handledarutbildning för gemensam bedömningsmetod och bedömningskriterier för verksamhetsförlagd utbildning. Om samtliga lärosäten använder detta skulle mottagandet, bedömningen och handledningen av sjuksköterskestuderande från olika kurser och lärosäten underlättas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 17 april. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 16 april och det för socialnämnden, äldrenämnden och överförmyndarnämnden gemensamma rådet för funktionshinderfrågor den 18 april.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det är viktigt att fortsätta arbetet med att få in fler sjuksköterskestudenter i stadens äldreomsorg.

Kompetensförsörjningen behöver säkerställas inför framtiden och verksamheten behöver sjuksköterskor som är väl förberedda för arbete i äldreomsorgen.

Förvaltningen håller med om att det är viktigt med samordning av studentmottagandet med högskolorna för att skapa goda lärandemiljöer och bereda tillräckligt många VFU-platser för att möta efterfrågan på kompetenta sjuksköterskor.

Ett nationellt VULF-avtal skulle kunna innebära att kommuner får tillgång till samma stöd för att kompensera för de ökade kostnader som förväntas med högre krav på lärandemiljöer och fler studenter i verksamheten. Staden behöver bland annat utrusta träningscenter och metodrum och möjliggöra pedagogisk kompetensutveckling av medarbetare för att skapa goda lärandemiljöer. Staden behöver också tillhandahålla fler VFU-samordnare och handledare.

En viktig del av studentmottagandet är den praktiska hanteringen av kommunikation, logistik och ekonomi. Utredningen föreslår ett nationellt IT-stöd för detta och förvaltningen ser stora vinster med att införa ett sådant system.

Kombinationstjänster där meriterade lärare och handledare också har anställning i äldreomsorgen skulle främja fortsatt samverkan och bidra till att stärka kopplingen mellan staden och högskolan. Kombinationstjänster skulle också bidra till att säkerställa god kvalitet i verksamheten och i den verksamhetsförlagda undervisningen samt bidra till kommunens och högskolans kompetensförsörjning. Eftersom äldreomsorgen kommer att vara en växande arena för hälso- och sjukvård så finns det även incitament för högskolan att i samverkan med äldreomsorgen fortsätta utveckla sjuksköterskeutbildningen.

Förvaltningen ser positivt på en nationell handledarutbildning och på att Upphandlingsmyndigheten ska kunna ge stöd vid upphandling av vård och omsorg.

Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen gällande betänkandet utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning – långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9) samt överlämnar det till kommunstyrelsen.

Patric Rylander
Äldredirektör
Äldreförvaltningen

Linda Hammes
Avdelningschef
Äldreförvaltningen

Bilaga

Utvecklat samarbete för verksamhetsförlagd utbildning –
långsiktiga åtgärder för sjuksköterskeprogrammen (SOU 2024:9)